

YÜKSEK ÖĞRETİM KURUMLARININ YEREL EKONOMİLERE KATKILARI: MANYAS MESLEK YÜKSEK OKULU ÖRNEĞİ¹

The Contributions of Higher Education Institutions to the Regional Economies: A Case of Manyas Vocational School

Gönderim Tarihi: 28.10.2015

Kabul Tarihi: 11.07.2016

Gülnil AYDIN*

Burak DARICI**

Ahmet AYDIN***

ÖZ: Meslek Yüksek Okulları (MYO), üretim ve hizmet sektörlerinin ihtiyaç duyduğu ara elemanların yetiştirilmesinde önemli bir rol üstlenmektedir. Bu fonksiyona ilave olarak MYO'lar, eğitim gören öğrencilerin harcamaları, personele ödenen ücretler ve kurumsal harcamaları kanalıyla da yerel ekonomiye önemli bir parasal katkı sunmaktadırlar. Bu kurumlardan birisi olan Manyas MYO'nun öğrenci harcamaları ve diğer kurumsal harcamalarıyla Manyas ekonomisine sunduğu parasal katkının tahmin edilmesi, gerek bölgesel kalkınma gerekse üniversite-kent işbirliğinin farklı boyutlarıyla incelenmesi bakımından önem arz etmektedir. Bu çalışmanın amacı; Manyas MYO'nun öğrenci harcamaları ve diğer kurumsal harcamalarıyla, Manyas ekonomisine sağladığı doğrudan, dolaylı ve uyarılmış ekonomik katkıların tahmin edilmesidir. Araştırmada veriler anket yardımıyla toplanmıştır. Araştırma sonucunda; Manyas MYO'da öğrenim gören öğrencilerin, bölge ekonomisine ilk harcama kanalıyla öğrenci başına ayda ortalama 723,11 TL katkı sağladıkları, MYO'da eğitim öğretim gören toplam 394 öğrenci ve Manyas MYO'nun personel ve diğer giderlerden oluşan kurumsal harcamaları eklendiğinde, toplam katkının, yıllık Yerel Gayri Safi Hasıla'da 5.024.998 TL., Yerel Harcanabilir Gelir'de ise 2.884.349 TL. olduğu tahmin edilmiştir. Bu katkıda en büyük payın öğrenci harcamalarına ait olduğu görülmüş, yapılan projeksiyonlar, öğrenci sayısının iki katına çıkması halinde, bahsedilen etkinin de iki katına çıkacağını ortaya koymuştur.

1 Bu çalışmanın önceki versiyonu, 20-22 Kasım tarihlerinde Balıkesir'de düzenlenen Balıkesir 2. Kent Sempozyumu'nda sunulmuştur.

* Yrd. Doç. Dr., Bandırma Onyedi Eylül Üniversitesi/İİBF/İşletme Bölümü, gaydin@bandirma.edu.tr

** Doç. Dr., Bandırma Onyedi Eylül Üniversitesi/İİBF/ İktisat Bölümü, bdarici@bandirma.edu.tr

*** Yrd. Doç. Dr., Bandırma Onyedi Eylül Üniversitesi/İİBF/İktisat Bölümü, aaydin@bandirma.edu.tr

Anahtar Kelimeler: Ekonomik Etki Analizi, Manyas MYO, Yerel Gayrisafi Hasıla, Yerel Harcanabilir Gelir, Öğrenci Harcamaları.

ABSTRACT: Vocational schools (VS) play a major role in qualifying the intermediate staff needed for manufacturing and service sectors. In addition, they have significant contributions to the local economy, thanks to the expenditures by the VS students, by the staff or by the school itself. Within this framework, to investigate the contribution of Manyas Vocational School in Manyas county in terms of local development issues and cooperation between the School and the county is quite important. This investigation enables us to develop better policies which positively contribute to the local industries and local development. This study is the first for Manyas and therefore it is also very significant. The aim of the study is to analyze direct, indirect, and induced economic contributions of the expenditures of the students and the institutional expenses of Manyas Vocational School to the Manyas economy. Data were collected by questionnaire method. The results show that the students of Manyas Vocational School contributed 723,11 TL per student to the local economy on a monthly basis. Depending on the findings, it is estimated that the total contribution arising from the 394 students, staff of the VS, and institutional expenditures by the VS itself to local GDP is 5.024.998 TL and to local Disposable Income is 2.884.349 TL. In this contribution, the biggest share goes to student expenditures and the projections reveal that if the number of students are doubled, the total effect will be doubled too.

Keywords: Economic Impact Analysis, Manyas Vocational School, Gross Local Product, Local Disposable Income, Student Expenditures.

1. GİRİŞ

Üniversiteler, günümüz bilgi toplumunun, kent, bölge ve ülke ekonomilerinin önemli kurumlarından birisidir. Pavel ve Ticaş (2014)'e göre; günümüzde üniversiteler, toplumun ihtiyaç ve kaynaklarıyla, akademik ihtiyaç ve kaynaklar arasında bağlantı kurarak, öğrencilerin sivil ve sosyal hayata katılımlarını desteklemektedir. Bireylerin topluma uyumunda önemli rol oynayan üniversitelerin makro ve mikro düzeydeki rolleri şöyle sıralanmaktadır (Pavel ve Ticaş, 2014: 118-121):

- Toplumsal değişimdeki önemli rol,
- Yeni kültürel değerlerin ortaya çıkışını kolaylaştırmak ve teşvik etmedeki rol,
- Modern toplum rolü,
- Kitleler için bireysel eğitim ve yükseköğretim arasında ayırım rolü,

- Toplumun gerçek kalkınması için ulusal kimliğin korunması ve gelişimindeki rol,
- Farklılıkları muhafaza ederek, tek tip olmayacak şekilde insani bireyselliği yeniden yapılandırmadaki rol.

Özellikle birey-toplum ilişkisinde, belirsizlikle başa çıkma ve değişim bakımından eğitime ihtiyaç duyulmaktadır. Toplum entelektüel analizlere ihtiyaç duymakta, sosyal farkındalık yaratma rolü üniversitelere düşmektedir.

Kalkınma politikaları ve inovasyon sistemlerinin gelişiminde önemli rolleri olan üniversiteler, bazı sınırlamalara rağmen, bilimsel araştırma, bilginin üretilmesi ve yayılımı, demokratikleşme ve yapısal değişim gibi açılardan da katkılar sunmaktadır (Arocena vd., 2015: 11-19). Ülkenin ihtiyaç duyduğu nitelikli ve kalifiye işgücünün karşılanmasında en önemli fonksiyon şüphesiz üniversiteleridir. Nitelikli bilim adamları yetiştirmenin ötesinde üniversiteler, yerel unsurlarla işbirliği içinde, teknoloji ve bilgi transfer süreçleri yaratmakta, bölgesel ekonomik büyüme ve yeniliklere katkı sağlamaktadırlar (Bramwell ve Wolfe 2008: 1175-1176).

Üniversiteler ve bağlı birimlerinin yaptığı mal ve hizmet alımları, altyapı ve üstyapıya yönelik harcamalar, bölge ekonomisine canlılık kazandırmaktadır (Armstrong, 1997; Boucher vd. 2003: 889). Üniversiteler ekonomik, sosyal ve kültürel alanlarda, hatta sağlık, iletişim ve taşımacılık gibi alanlarda da kuruldukları kent, ülkenin hatta dünyanın gelişimine önemli katkı sağlamaktadırlar. Phelps'e göre, ABD'deki üniversitelerin bölge halkının refah düzeyi üzerinde anlamlı ve pozitif bir etkisi olup, yüksek öğretimdeki kamu yatırımları ile bölgenin ve ülkenin ekonomik büyümesi arasında da pozitif ilişki bulunmaktadır. Phelps, buradan hareketle gelişmekte olan ülkelerin, geniş kırsal bölgelerde üniversiteler kurarak veya çeşitli yüksek öğretim programları açarak, ekonomik kazanımlarını arttırmabileceklerini belirtmiştir. (Phelps, 1998: 149). Bilhassa, yüksek işsizlik sorunu yaşayan ülke veya bölgelerde, üniversitelerin yerel etkileri, daha önemli ve anlamlı hale gelmektedir (Armstrong vd, 1997: 339).

Boucher vd. (2003) Ergün (2003) ve Siegfried vd. (2007) gibi yazarlar, öğrencilerin yaptıkları harcamalar ve üniversitenin istihdam ettiği personel sayesinde kent, bölge ve ülke ekonomisine önemli katkı sağlandığına değinmişlerdir. Üniversiteler, yeni yatırım alanları ve iş imkanları, yerel, bölgesel ve uluslararası boyutta yeni unsurların yaratılması ve bölgeye çekilmesi gibi etkilere de sahiptirler (Guerrero vd., 2015). Ülkenin çeşitli yerlerinden gelen öğrenciler ve personel, kent nüfusunun nicel ve nitel gelişimini, kültürel etkileşimi ve kaynaşmayı sağlamakta kısaca demografik gelişim görülmektedir. Üniversitelerin kurulu buldukları alanların çevresi tercih edilen yerleşim birimleri

haline gelmekte, üniversiteye yakın olmaktan ötürü önemli bir dışsal fayda sağlanırken, yerel ekonomik gelişme de bu durumdan olumlu etkilenmektedir (Feldman & Desrochers 2003: 20; Öztürk vd. 2011: 152). Üniversiteler veya birimleri, yörede kurulu bulunan sanayi ve ticaret işletmelerinin etkin ve verimli faaliyet göstermeleri için, eğitim, danışmanlık, güncel ekonomik analizler, Ar-Ge faaliyetleri vb. katkılar sunmaktadır. Öğrencilerle birlikte gelen misafirler sayesinde, hanehalklarının gelirleri artmakta, bir nevi iç-turizm faaliyeti gerçekleştirilmektedir. Öğrenci nüfusunun artması sonucu, konut talebi teşvik edilmekte, bu talebi karşılamak amacıyla inşaat yatırımları artmakta, sosyal ortamlara (Cafe vb.) yönelik talebin artışı ve artan hizmet talebinin uyardığı alt sektör yatırımları artmakta, yaşam kalitesi yükselmektedir (Öztürk vd. 2011: 152). Üniversite faaliyetleri, teknoloji yoğun firmaları çekmek ve tutmak için bölgelerin çekiciliğini arttırmak, beşeri sermayenin gelişimi ve modern bilgi becerileriyle donatılmış yöresel işgücü sağlamak, hızla değişen ekonomik şartlara ve belirsizliklere esneklikle adapte olmayı sağlamak gibi işlevlere de sahiptir. (Drucker ve Goldstein, 2007: 21; Mathews ve Hu, 2011: 88). Tüm bu açıklamalar üniversitelerin, yöresel ve ulusal ekonomi bakımından önemini net bir şekilde ortaya koymaktadır.

07 Ekim 2015 tarihi itibariyle Türkiye'deki üniversite sayısı toplam 193'dür. Bu üniversiteler, Türkiye'nin kentsel ve kırsal bölgelerinde, çeşitli yükseköğretim kurumları aracılığıyla faaliyetlerini sürdürmektedirler².

Bu çalışmada, Bandırma Onyediy Eylül Üniversitesi, Manyas Meslek Yüksek Okulu'nda (Manyas MYO) öğrenim görmekte olan öğrencilerin yaptıkları harcamalar, Manyas MYO personel ödemeleri ve diğer harcamalar kanalıyla, 2014-2015 eğitim-öğretim yılında Manyas ekonomisine olan parasal katkının hesaplanması amaçlanmaktadır. Manyas örneğinde daha önce bu amaçla yapılan bir analiz bulunmamaktadır. Şüphesiz yapılan her harcama, diğer hane halklarının gelirini oluşturmakta, böylece ilk yapılan harcama, kendisinin birkaç katı harcama yapılmasını ve gelir yaratılmasını sağlamaktadır. Bunun yanında, MYO tarafından satın alınan mal ve hizmetler, istihdam edilen akademik ve idari personele ödenen maaş/ücretler kanalıyla, bir bütün olarak kurumun Manyas'a ekonomik katkısı olmaktadır. Yerel ekonomiye enjekte edilen doğrudan ve dolaylı ve uyarılmış parasal katkı tutarını ölçmek bu çalışmanın temel amacıdır. Öğrencilerden alınacak sağlıklı bilgilerin, üniversite gençliği ile kent sakinleri arasında sağlıklı bir ilişki kurulmasına ve kent ekonomisine olan katkılarının arttırılması bakımından yeni politikaların geliştirilebilmesine yardımcı olabileceği düşünülmektedir.

2 193 Üniversite bünyesinde toplam; 1.579 Fakülte, 485 Yüksekokul, 923 MYO, 671 Enstitü, 2.655 Arş. Uyg. Merkezi, 16.548 Bölüm, 24.768 Program, 24.453 Ana Bilim Dalı, 11.581 Yüksek Lisans Programı, 5.027 Doktora Programı ve 124 Sanatta Yeterlilik Programı'nda eğitim-öğretim ve araştırma faaliyetleri yürütülmektedir (Yükseköğretim Kurulu, 2015).

Bu kapsamda; çalışma şöyle organize edilmiştir: İzleyen bölümde konu ile ilgili literatüre değinilecek, üçüncü bölümde analiz yöntemi ve anket uygulamasına ilişkin bilgiler paylaşılacak, uygulama sonucunda elde edilen bulgulara yer verilecek, sonuç bölümünde elde edilen bulgulardan hareketle değerlendirme yapılarak çalışma tamamlanacaktır.

2. LİTERATÜR

Kalkınma kutupları perspektifinden, üniversitelerin yerel ekonomiye katkısını arttırmak ve toplumda öncü rol oynamalarını sağlayabilmek için, üniversitelerin alt ve üst yapısı mümkün olduğunca tamamlanmış yerlere kurulmalarını öneren Çatalbaş (2007: 90), yükseköğretimden faydalanma imkanının, tüm toplum kesimlerine eşit şekilde ve açık olması gerektiğini belirtmiştir. Bu amaçla yükseköğretim kurumlarının yaygınlaştırılmasını önemli gören Çatalbaş (2007), başta yükseköğretimde eğitim kalitesinin düşmesi olmak üzere, ekonomik, sosyal, kültürel ve fiziki alt ve üst yapı yetersizliklerinin giderilmesi gerektiğini vurgulamıştır.

Guerrero vd. (2015: 748)'nin, 2005-2007 döneminde İngiltere'deki 147 üniversiteyi kapsayan analizi, üniversitelerin eğitim, araştırma ve girişimcilik faaliyetlerinin pozitif ve önemli etkisini ortaya koymuştur. En yüksek etki kaynağının, karşılaştırmalı üstünlüklerin de önemli bir nedeni olan, bilgi transferi veya bilgi sermayesi olduğu tespit edilmiştir.

Çoğu ülkede, üniversitelerin ekonomik ve sosyal katkılarına büyük önem atfedilerek, yeni üniversiteler kurulması ve mevcut üniversitelerin sorunlarının çözülmesi öncelikli politikalar arasına alınsa da, bazı ülkelerde henüz bu yaklaşım görülememektedir. Örneğin, üniversitelerin kalkınma planlarındaki rolleri konusunda bir uzlaşma ve netlik olmadığını belirten Cloete vd. (2011: 21), Mauritius dışındaki Afrika ülkelerinin, bilgiyi ekonomik kalkınmanın anahtarı olarak görmediklerini, ancak kurumsal düzeyde olmasa da ulusal düzeyde, bilgi ekonomisinin önemine dönük bir farkındalığın oluşmakta olduğunu belirtmektedir.

Yüksek öğretimin bölgesel ekonomiler üzerindeki etkilerini ölçmeye yönelik yaklaşımlara ilginin giderek arttığı görülmektedir (Drucker ve Goldstein, 2007: 20). Örneğin, İngiltere yükseköğretim sisteminde, yurtdışından gelen öğrencilerin, toplam öğrenci içindeki payının gittikçe arttığını belirten Love ve McNicoll (1988), üç İskoç Üniversitesi örneğinde yerel ekonomilere önemli bir gelir enjeksiyonu sağlandığını, çarpan modeli yardımıyla ortaya koymuştur. Farklı bir analizde, ABD'nin Boston bölgesindeki sekiz araştırma üniversitesinin 2000 yılı itibarıyla, Boston bölge ekonomisine yıllık 7 milyar doların üzerinde

katkı sağladığı hesaplanmıştır (Simha, 2005: 269). Üniversitelerin, sermaye ve işletme giderleri, personel harcamaları, öğrenci harcamaları ve ziyaretçi harcamaları olmak üzere dört kanalla yerel ekonomilere katkı sağladığını belirten Carrol ve Smith (2006: 4-7), ABD'den Bowling Green State Üniversitesi'nin (Ohio), Ohio ekonomisine 2002 yılı toplam katkısını 704 milyon \$ olarak hesaplamışlardır. Avrupa üniversitelerinin uzmanlaşma ve ölçek ekonomilerini inceleyen Daraio vd. (2015), üniversitelerdeki üretim faaliyetlerinin standart üretim faaliyetlerinden farklı olduğunu, çünkü çoklu girdi-çıkı süreçlerinin söz konusu olduğunu belirtmişlerdir (Daraio vd., 2015: 430).

Türkiye'deki üniversite ve bağlı birimlerin coğrafi dağılımı ve sayıları dikkate alındığında, geniş bir literatür bulunmadığı söylenebilir. 2000'li yıllarda gerek Türkiye'deki üniversite sayısının artması ve her ile bir üniversite kurulması gerekse ilçe ve beldelerde yeni yükseköğretim kurumlarının açılmasıyla birlikte, konuya ilgi artmış ve pek çok analiz yapılmıştır. Bu analizlerin her biri, bulunduğu yöredeki yükseköğretim kurumu/kurumlarının, yöreye olan parasal katkılarını anket, ekonometrik modelleme vb. yöntemlerle hesaplamış, farklı yöresel özellikler, harcama eğilimleri ve hesaplama yöntemleriyle farklı bulgulara ulaşmışlardır. Bu analizlerden bazıları Tablo 1'den izlenebilir.

Tablodaki bilgilere genel olarak bakıldığında, farklı yıllarda yapılan çalışmalara ve coğrafi konuma göre değişmekle birlikte, öğrenci harcamalarının ortalama aylık 365 TL'den başlayıp, 700 TL'nin üzerine kadar çıktığı, bu aylık ortalama değerlerin yıllık bazda bölge ekonomilerine önemli bir parasal enjeksiyon sağladığı anlaşılmaktadır. Bu çalışmalara ilave olarak, Kızıldere (2014: 114), Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Erciş MYO'nun bölge ekonomisinde çok büyük etki ve katkısının olduğunu belirtirken, Sankır ve Gürdal (2014: 97)'de, Bülent Ecevit Üniversitesi'nin, Zonguldak ekonomisini olumlu etkilediğini, yeni iş yerlerinin açılması suretiyle işsizliği azalttığını ifade etmişlerdir.

Tablo 1. Üniversitelerin Yerel Ekonomiye Parasal Katkılarına Dönük Literatür Özeti

Yazar (yayın yılı)	Ele Alınan Üniversite/Birim	İnceleme Yılı	Sonuç (Hesaplanan Katkı)
Ergün (2003)	Afyon Kocatepe Üniversitesi, Bolvadin Meslek Yüksek Okulu	2003	Öğrenci harcama ortalaması: 365 TL/ay, Toplam katkı: 3.800.000 TL/yıl
Tarı vd. (2006)	Kocaeli Üniversitesi	2004	Öğrenci harcama ortalaması: 377 TL/ay, Toplam katkı: 13.000.000 TL/yıl
Taşçı vd. (2008)	Eskişehir Anadolu Üniversitesi	2007	Toplam katkı: 1.006.239.549 TL/yıl
Kaşlı ve Serel (2008)	Balıkesir Üniversitesi, Gönen MYO	2007	Öğrenci harcama ortalaması: 519 TL/ay, Toplam katkı: 3.622.950 TL/yıl
Dalğar vd. (2009)	Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi; Bucak Hikmet Tolunay MYO, Bucak Emin Gülmez Teknik Bilimler MYO, Bucak Zeliha Tolunay Uyg. Teknoloji ve İşletmecilik YO	2008	Öğrenci harcama ortalaması: 468 TL/ay, Toplam katkı: 45.000.000 TL/yıl
Akçakanat vd. (2010)	Isparta Süleyman Demirel Üniversitesi	2003,2005, 2007,2009	Öğrenci harcama ortalaması: 474 TL/ay, Toplam katkı: 81.591.000 TL/yıl
Çalışkan (2010)	Uşak Üniversitesi	2008	Öğrenci harcama ortalaması: 560 TL/ay, Toplam katkı: 50.000.000 TL/yıl (yakl.)
Selçuk (2012)	Erzurum Atatürk Üniversitesi	2012	Öğrenci harcama ortalaması: 744 TL/ay, Toplam katkı: 186.300.000 TL/yıl
Selçuk ve Başar (2012)	Kars Kafkas Üniversitesi	2012	Öğrenci harcama ortalaması: 549 TL/ay, Toplam katkı: 54.900.000 TL/yıl
Soysal vd. (2012)	Kilis 7 Aralık Üniversitesi	2012	Öğrenci harcama ortalaması: 414 TL/ay, Toplam katkı: 29.808.000 TL/yıl
Çalışkan ve Demir (2013)	Manisa Celal Bayar Üniversitesi Köprübaşı MYO	2013	Öğrenci harcama ortalaması: 574 TL/ay, Toplam katkı: 2.009.601 TL/yıl
Tösten vd. (2013)	Diyarbakır Dicle Üniversitesi	2013	Öğrenci harcama ortalaması: 600 TL/ay, Toplam katkı: 132.000.000 TL/yıl
Demireli ve Taşkın (2013)	Kütahya Dumlupınar Üniversitesi	2013	Öğrenci harcama ortalaması: 495 TL/ay, Toplam katkı: 135.654.750TL/yıl
Çam (2013)	Gümüşhane Üniversitesi	2012	Öğrenci harcama ortalaması: 420 TL/ay, Toplam katkı: 77.000.000 TL/yıl
Aydın vd. (2015)	Balıkesir Üniversitesi, Bandırma İİBF	2014	Öğrenci harcama ortalaması: 842 TL/ay, Toplam katkı: 86.359.425 TL/yıl

3. ANALİZ YÖNTEMİ

3.1. Amaç

Bu çalışmanın amacı; Manyas MYO'da öğrenim görmekte olan öğrencilerin ve Manyas MYO'nun tüm kurumsal harcamaları kanalıyla, Manyas ekonomisine yaptığı ekonomik katkının parasal büyüklük olarak tahmin edilmesi ve bu hususun politika yapımcılar ile paylaşılmasıdır.

3.2. Kapsam

2015 Ocak ayında, Manyas MYO'da öğrenim gören öğrencilerin harcamaları kanalıyla Manyas ekonomisine katkılarının belirlenmesi amacıyla bir anket uygulanmıştır. Manyas MYO'da görev yapan tüm idari ve akademik personele ödenen ücret ve maaşlar toplamı ile, personel giderleri dışında kalan diğer tüm mal/hizmet alımı vb. harcamalar da, Manyas MYO Müdürlüğü'nden alınarak analize dahil edilmiştir.

3.3. Yöntem

Araştırma'nın, ilk bölümlerinde, "kaynak taraması" yöntemi kullanılmış, uygulama kısmı ve araştırma verileri "anket" yöntemi ve kişisel görüşmelerle elde edilmiştir.

3.4. Anket Uygulaması

Manyas MYO öğrencilerine uygulanan ankette; ailenin yaşadığı yer, aylık harcama tutarı ve çeşitli harcama kalemlerine göre dağılımı, eğitim gördükleri program, yaş, medeni durum vb. ekonomik ve demografik nitelikli sorular yöneltilmiştir. Anket formunda yer alan soruların hazırlanmasında, literatürdeki çalışmaların anket formları incelenmiş, bazı değişiklikler yapılmış, yeni sorular eklenmiştir. Genelde kapalı uçlu sorular sorulmuşsa da, bazı sorular özellikle açık uçlu bırakılarak, daha net veriler elde edilmeye çalışılmış, ayrıca öğrencilerin spesifik sorunlarını belirtmelerine de imkan tanınmıştır.

Manyas MYO'da öğrenim gören toplam 394 (ana kütle) öğrencinin, program ve sınıflara göre dağılımı Tablo 2'de sunulmuştur. Kolayda örnekleme yöntemiyle yapılan ankette örneklem büyüklüğü, %10 hata ve %95 güven seviyesi temel alınarak, ana kütle temsil yeterliliği olan 77 kişi olarak belirlenmiştir³. Anket, 2015 Ocak ayı içerisinde uygulanmış, dağıtılan 120 anket formundan, geriye dönen ve kullanılabilir durumda olan 79 adedi, SPSS 18 İstatistiksel Analiz Programı ile değerlendirilmeye alınmıştır.

³ Örneklem büyüklüğü; $[n = Nt^2pq / d^2 (N-1) + t^2 pq]$ formülüyle hesaplanmıştır. N: Hedef kitledeki birey sayısı, n: Örneklem birey sayısı, p: İncelenen olayın görülme sıklığı (gerçekleşme olasılığı)(%50), q: incelenen olayın görülmemiş sıklığı (gerçekleşmeme olasılığı) (%50), t: Belirli anlamlılık düzeyinde t tablosuna göre bulunan değer, d: örnekleme hatası (\pm %10)'dur. Detaylı bilgi için bkz. Yazıcıoğlu ve Erdoğan (2007: 70), Yamane (2009: 498).

Tablo 2. Manyas MYO, Programlara ve Sınıflarına Göre Öğrenci Sayıları (Ocak, 2015)

Programlar	1. Sınıf		2. Sınıf		Toplam	
	1.Öğr.	2.Öğr.	1.Öğr.	2.Öğr.	1.Öğr.	2.Öğr.
Sağlık Kurumları İşletmeciliği	36	39	81	56	117	95
Sosyal Güvenlik	40	43	60	39	100	82
Ara Toplam	76	82	141	95	217	177
Genel Toplam			394			

Kaynak: Bandırma Onyedi Eylül Üniversitesi, Manyas MYO Müdürlüğü (2015).

Ankete katılan öğrencilerin demografik özellikleri ve anket sorularına verdikleri yanıtlar, şöyle özetlenebilir⁴:

Ankete katılan öğrencilerin, %41'i bayan, %59'u erkektir. Öğrencilerin %34'ü Sağlık Kurumları İşletmeciliği, %66'sı Sosyal Güvenlik Programı'nda eğitim görmekte olup, %35'i birinci öğretim, %65'i ise ikinci öğretimde kayıtlıdır. Son olarak katılımcıların yaş dağılımına göre; %27'si 19, %33'ü 20 ve %27'si de 21 yaşındadır.

Katılımcıların, Manyas'ta yaşama maliyetine ilişkin görüşlerini alabilmek amacıyla yöneltilen ilk soruya verdikleri yanıtlara göre; %8'i Manyas'ta yaşamının maliyetini çok yüksek, %16'sı yüksek, %50'si orta, %20'si düşük ve %6'sı da çok düşük cevabını vermişlerdir. Bu sonuçlara göre, ankete katılan öğrencilerin %76'sı, Manyas'ta yaşamının maliyetini orta-düşük görmektedir. Bu durumun, öğrencilerin Manyas MYO programlarını tercih etmelerinde önemli bir müşevvik olduğu değerlendirilmiştir.

Ankete katılan öğrencilerin gelir seviyelerine ilişkin frekans ve yüzde oranlarını içeren Tablo 3'deki bilgilere göre; öğrencilerin %54'ü 300-500 TL aylık gelire sahipken, %22'si 501-700 TL arası ve yaklaşık %25'i 701 TL ve üzeri gelire sahiptir.

⁴ Akıcılığın bozulmaması amacıyla, sadece üç anket sorusuna ilişkin frekans ve yüzde bilgileri tablosu verilmiş, diğer sorulara ilişkin detaylı tablolar sunulmamıştır. Tüm anket sorularına ait tanımlayıcı tablo ve grafikler mevcut olup, istendiği takdirde yazarlardan temin edilebilir.

Tablo 3. Katılımcıların Gelir Düzeyine İlişkin Bilgiler

		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Birikimli Yüzde
Geçerli	300-500 TL	41	51,9	53,9	53,9
	501-700 TL	17	21,5	22,4	76,3
	701-900 TL	14	17,7	18,4	94,7
	901-1200 TL	1	1,3	1,3	96,1
	1201-1500 TL	2	2,5	2,6	98,7
	1501 TL ve üstü	1	1,3	1,3	100
	Toplam	76	96,2	100	
Kayıp		3	3,8		
Toplam		79	100		

Katılımcıların tasarruf eğilimlerini ölçmek amacıyla yöneltilen soruya verilen yanıtlara göre; %55'i hiç tasarruf yapamamakta, %24'ü gelirlerinin %1-%5'i, %12'si de gelirlerinin %6-%10'u kadar tasarruf yaptığını bildirmiştir. Hiç tasarruf yapamayan ve %1-5 tasarruf yaptığını bildirenler, toplam katılımcıların %79'unu oluşturmaktadır (Tablo 4).

Tablo 4. Katılımcıların Tasarruf Oranlarına İlişkin Bilgiler

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Birikimli Yüzde	
Geçerli	hiç	41	51,9	54,7	54,7
	%1-%5	18	22,8	24	78,7
	%6-%10	9	11,4	12	90,7
	%11-%15	5	6,3	6,7	97,3
	%16-%20	1	1,3	1,3	98,7
	%21-%25	1	1,3	1,3	100
	Toplam	75	94,9	100	
	Kayıp	4	5,1		
Toplam	79	100			

Ankete katılan öğrencilerin kredi/burs alma durumlarına bakıldığında; %47'si öğrenim kredisi, %12'si devlet bursu alırken, %40'ı hiçbir kredi/burs almadığını beyan etmiştir. Öğrencilerin %68'i kiralık evde, %20'si apart ve pansiyonlarda, %9'u ailesinin yanında konaklarken, %83'ü arkadaşlarıyla, %7'si yalnız kalmakta, büyük oranda konakladıkları mekanda yemek yemektelerdir (%76).

Boş zaman değerlendirme yöntemleri sorulan öğrenciler; kültürel ve sosyal faaliyetlere %78 oranında katılmadıkları, kafe/barlara gitmediklerini (%89), sportif faaliyetlerle ilgilendiğini (%30) ifade etmişlerdir. Bilhassa Manyas'taki sosyal alan ve faaliyetlerin yetersizliği, bu sonuçta önemli bir etkidir.

Ankete katılan öğrencilerin ailelerinin yaşadığı bölgeye göre dağılımlarında en yüksek pay, %33 ile Marmara Bölgesi'ne aittir (Tablo 5). Marmara Bölgesi'ni sırasıyla; İç Anadolu (%20), Ege (%19) ve Doğu Anadolu (%19) bölgeleri takip

etmektedir. Manyas MYO'yu ağırlıklı olarak Marmara Bölgesinde ikamet eden öğrencilerin tercih ettiği anlaşılmaktadır.

Tablo 5. Katılımcıların Ailelerinin Yaşadığı Bölgeye Göre Dağılımı

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Birikimli Yüzde
Akdeniz Bölgesi	5	6,3	6,7	6,7
Doğu Anadolu Bölgesi	14	17,7	18,7	25,3
Ege Bölgesi	14	17,7	18,7	44
Geçerli İç Anadolu Bölgesi	15	19	20	64
Karadeniz Bölgesi	2	2,5	2,7	66,7
Marmara Bölgesi	25	31,6	33,3	100
Toplam	75	94,9	100	
Kayıp	4	5,1		
Toplam	79	100		

Ailelerinin yanına gitme sıklığında; iki ayda bir giderim diyenler en yüksek orana sahiptir (%32). Her yarıyıl sonu giderim diyenler %25, üç ayda bir %16 ve ayda bir giderim diyenler de %7'dir. Öğrenciler şehir dışı seyahatlerinde ağırlıklı kişi başı 0-180 TL/ay şehirlerarası ulaşım masrafı yapmaktadırlar (%81).

4. BULGULAR

Bu bölümde, ilk olarak Manyas MYO öğrencilerinin harcamaları kaynaklı etki hesaplanacak, daha sonra Manyas MYO'nun personel ve diğer harcamaları analize dahil edilerek, Manyas MYO'nun yerel ekonomiye toplam parasal katkısı tahmin edilecektir.

4.1. Öğrenci Harcamaları Kaynaklı Parasal Katkı

Ankete katılan öğrencilerden alınan bilgilere göre, ana harcama gruplarına göre aylık öğrenci harcamalarının dağılımı Tablo 6'dan izlenebilir. Barınma, beslenme, giyim, ısınma-ev faturaları, ulaşım, alkol-sigara, kişisel bakım vb. ana harcama grupları bazında, aylık ortalama harcama tutarlarını belirtmeleri istenen öğrencilerden 71'i bu soruya yanıt vermiştir. İlgili öğrencilerin aylık harcamaları toplandığında, en yüksek harcama grubunun 14.411 TL ile barınma olduğu görülmüştür.

Tablo 6. Öğrencilerin Harcama Türlerine Göre Aylık Toplam Harcamaları

Harcama Türü	Tutar (TL/Ay)	Yüzde
Barınma	14.411	28,1
Beslenme	8.514	16,6
Giyim	6.303	12,3
Isınma-ev faturaları	4.375	8,5
Ulaşım	4.275	8,3
Alkol-Sigara	4.190	8,2
Kişisel Bakım	2.770	5,4
Sosyal Etkinlikler	2.095	4,1
Haberleşme	1.968	3,8
Kitap-Kırtasiye-Fotokopi	1.795	3,5
Diğer	645	1,3
Toplam Harcama (TL/ay)	51.341	100,0

Tablo 6'daki bilgilere göre; Manyas MYO öğrencilerinin toplam tüketim harcamalarında; barınma harcamaları %28,1, beslenme harcamaları %16,6, giyim harcamaları %12,3 ve ısınma-ev faturaları da %8,5 paya sahiptir. Sadece beslenme ve barınma harcamaları, toplam harcamaların %44,7'sini oluşturmaktadır. Bu bulgu, literatürdeki çok sayıda çalışmanın sonuçlarıyla uyumludur. Öğrencilerin barınma ve beslenme harcamalarının, toplam harcamalar içindeki payı; Kocaeli Üniversitesi'nde %55 (Tarı vd., 2006: 171), Atatürk Üniversitesi'nde %49 (Özer vd., 2010: 239), Süleyman Demirel Üniversitesi'nde %60 (Akçakanat vd., 2010: 165), Uşak Üniversitesi'nde %54 (Çalışkan, 2010: 176), Kars Kafkas Üniversitesi'nde %44 (Selçuk ve Başar, 2012: 100), Gümüşhane Üniversitesi'nde %65 (Çam, 2013), Manisa Celal Bayar Üniversitesi Köprübaşı MYO'da %65 (Çalışkan ve Demir, 2013: 368) ve Kütahya Dumlupınar Üniversitesi'nde %50'nin üzerindedir (Demireli ve Taşkın, 2013: 326). Zaman içerisinde barınma imkanlarının KYK yurdu vb. açılmasıyla gelişmesi yada beslenme açısından hesaplı seçeneklerin üniversiteler ve ilgili kuruluşlarca sunulması, kuşkusuz bütçeden bu harcamalara ayrılan payı değiştirebilecektir.

Anket formu değerlendirmeye alınan 79 öğrenciden 8'i harcama tutarlarını yazmadığı için, 71 öğrencinin verdiği cevaplar doğrultusunda, öğrencilerin toplam harcama tutarı 51.341 TL olarak hesaplanmıştır (Tablo 6). Bu değer 71'e bölüldüğünde ankete katılan öğrenci başı ortalama toplam harcama tutarı elde edilmiştir. d: Öğrenci Başına Ortalama Harcamayı, T: Aylık Toplam Harcamayı ve n: Gözlem sayısını temsil etmek üzere;

$$d = (T / n) \text{ dir.}$$

(1)

İlgili değerler yerine konduğunda, öğrenci başına ortalama harcama (d); $(51.341 / 71) = 723,11 \text{ TL/ay}$ olmaktadır. Manyas MYO'da öğrenim gören toplam 394 (Tablo 2) öğrenci dikkate alındığında $(723,11 \times 394)$, Manyas MYO öğrencilerinin toplam aylık harcama tutarı 284.905 TL/ay hesaplanmıştır. Öğrencilerin ortalama 9 ay Manyas'ta konakladıkları varsayıldığında, yıllık harcama toplamı (284.905×9) **2.564.145 TL/yıl** olarak tahmin edilmiştir. Bu değer, öğrencilerin ilk harcamaları kanalıyla, Manyas ekonomisine yaptıkları parasal katkıyı yansıtmaktadır.

4.2. Manyas MYO Kaynaklı Harcamaların Manyas Ekonomisine Katkısı⁵

Manyas ekonomisine enjekte edilen MYO kaynaklı harcama toplamı, Taşçı vd. (2008: 69-75)'nin kabulü çerçevesinde "*Harcama Tabanı (HT)*" olarak alınmıştır:

$$HT = X + Y + Z \quad (2)$$

HT: Harcama Tabanını yani Manyas ekonomisine enjekte edilen parayı,

X: Manyas MYO personel ödemelerini (Bütçe başlangıç ödenekleri toplamı)

Y: Manyas MYO'nun diğer harcama kalemlerini (Bütçe başlangıç ödenekleri)

Z: Manyas MYO öğrencilerinin, 9 ay boyunca Manyas'ta yaptığı harcama toplamını, ifade etmektedir.

Bu bilgilere göre, doğrudan ve dolaylı harcamalar:

$$\text{Doğrudan Harcamalar} = X + Y \quad (3)$$

$$\text{Dolaylı Harcamalar} = Z \quad (4)$$

Buradan,

'doğrudan harcamalar' **384.500 TL** $(335.000+49.500)$ ve 'dolaylı harcamalar' da 2.564.145 TL olup, 'harcama tabanı' **2.948.645 TL**. olarak hesaplanmaktadır $(384.500+2.564.145)$. Harcama tabanı ve harcama tabanını oluşturan unsurlar alttaki tabloda birlikte görülmektedir (Tablo 7).

⁵ Bu çalışmada, Taşçı vd. (2008: 40)'nin kullandıkları etkisel ayırım dikkate alınmıştır. Yani; Manyas MYO personel ödemeleri ve personel ödemeleri dışında kalan diğer tüm ödemeleri "**doğrudan**"; Manyas MYO öğrencilerinin toplam harcamaları "**dolaylı**"; hesaplanacak talep bazlı hasıla ve gelir çarpanları sonucunda elde edilen tutar da "**uyarılmış**" etki olarak kabul edilmiştir.

Tablo 7. Manyas MYO Kaynaklı Harcamaların Doğrudan-Dolaylı Etkileri ve Harcama Tabanı

1. Doğrudan Harcamalar	384.500
Manyas MYO personel ödemeleri (X)*	335.000
Manyas MYO diğer harcamalar toplamı (Y)*	49.500
2. Dolaylı Harcamalar	2.564.145
Öğrencilerin yıllık harcama toplamı (Z)	2.564.145
TOPLAM (Harcama Tabanı-HT)	2.948.645

* Bu veriler Manyas MYO Müdürlüğü'nden temin edilmiş olup, bütçe başlangıç ödenekleridir.

Harcama tabanı belirlendikten sonra, Manyas MYO kaynaklı Yerel Gayrisafi Hasıla (YGSH) ve Yerel Harcanabilir Gelir (YHG) hesaplanabilir hale gelmiştir. Ancak, bu hesaplamalara geçmeden önce, kabul edilen varsayımların açıklanması gerekmektedir. Bu varsayımlar şunlardır:

- i. *Manyas esnafı, Manyas halkı, Manyas MYO öğrencileri ve personelinin, ortalama tasarruf eğiliminin %5 olduğu varsayılmıştır.* Anket uygulaması sadece öğrencileri kapsamaktadır. Personele, Manyas halkı ve esnafına anket uygulanmamıştır. Dolayısıyla bu grupların tasarruf eğilimine ilişkin bir bilgi yoktur. Anket sorularında öğrencilerin gelir ve harcamalarına ilişkin sorulara verdikleri yanıtlara göre, tasarruf oranı ağırlıklı olarak % 5'dir. İlâveten, tasarruf oranındaki değişmelerin, yaratılan toplam gelir üzerindeki etkisini görebilmek amacıyla, %0, %10 tasarruf oranları için de ayrıca hesaplamalar yapılmış ve Tablo 10'da sunulmuştur.
- ii. *Manyas MYO personeli ile öğrencilerinin, Manyas esnafı ve halkının, toplam net gelirlerinin %80'ini Manyas'ta harcadıkları varsayılmıştır.* Bu varsayım, yapılan kişisel görüşmelerde alınan bilgilere dayanarak tahmin edilmiştir. Özellikle Bandırma'ya yakınlıktan dolayı alışverişin bir kısmının Bandırma'dan yapılması söz konusu olabilmektedir. Bu oranın azalması halinde elde edilecek ekonomik katkı düzeyi azalacaktır.
- iii. *Türkiye'de tek bir efektif vergi oranı hesaplanması zordur. Zira, artan oranlı gelir vergisi en düşük %15'ten başlayarak %35'e kadar çıkmaktadır. İlâveten SGK kesintileri ve diğer vergilerin de dikkate alınması gerekmektedir. Kurumlar vergisi oranı %20 iken, stopaj ve kar payı üzerinden hesaplanan gelir vergisiyle birlikte toplam yaklaşık %34'e denk gelmektedir. Türkiye'de çoğu mal ve hizmet için %18 Katma Değer Vergisi(KDV) uygulanmaktadır (Taşçı vd., 2008: 63-64). Dolayısıyla bu çalışmadaki Yerel harcanabilir gelir hesaplamalarında; doğrudan vergi oranı %30, dolaylı vergi oranı da %18 alınmıştır.*
- iv. *Manyas MYO'nun personel ödemeleri dışında kalan tüm ödemelerinin yarısının yani %50'sinin Manyas'ta kurulu bulunan firmalara yapıldığı varsayılmıştır. Bu*

oran, MYO Müdürlüğü ile yapılan kişisel görüşme sonucunda belirlenmiştir. Oran yükseldiği takdirde ekonomik katkının büyüklüğü de yükselecektir.

- v. Manyas MYO'da görev yapan personelin, ücret geliri dışında ilave bir menkul ve gayrimenkul sermaye iradı, proje, kitap vb. geliri olmadığı varsayılmıştır.
- vi. Manyas MYO'da öğrenim gören öğrencileri ziyarete gelenlerin Manyas'ta yaptığı harcamalar ve MYO mezuniyet törenine gelen misafirlerin harcamaları dikkate alınmamıştır. Bu tür harcamalar da dahil edilirse, ulaşılabilecek ekonomik etkinin büyüklüğü biraz daha artacaktır.

Bu varsayımlar ve Tablo 7'de bulunan veriler yardımıyla, birden başlayarak her aşamada yaratılan "Yerel Gayri Safi Hasıla (YGSH)" ve "Yerel Harcanabilir Gelir (YHG)", Taşçı vd. (2008: 70-71)'in kullandığı şu yöntemle hesaplanmıştır:

$$YGSH_n = [(1-s) (B) (X)] + [Z] + [Y (1- a) (1- b) (K)] \quad (5)$$

$$YHG_n = (1- a) (1- b) (YGSH_n) \quad (6)$$

$$YGSH_{n+1} = [(1-s) (B) YHG_n] \quad (7)$$

$$YHG_{n+1} = (1- a) (1- b) (YGSH_{n+1}) \quad (8)$$

Buradaki ifadeler sırasıyla:

$YGSH_n$: n aşama Yerel Gayri Safi Hasıla,

YHG_n : n aşama Yerel Harcanabilir Gelir,

s: Ortalama tasarruf eğilimi (%5),

B: Toplam net gelirlerin Manyas'ta harcanma oranı (%80),

X: Manyas MYO personel ödemeleri (Bütçe Başlangıç Ödenekleri),

Z: Manyas MYO öğrencilerinin 9 ay boyunca Manyas'ta yaptıkları harcama toplamı,

Y: Manyas MYO personel giderleri dışındaki tüm harcamaları (Bütçe Başlangıç Ödenekleri)

a: Doğrudan vergi oranı (%30)

b: Dolaylı vergi oranı (%18)

K: Manyas MYO'nun personel giderleri dışındaki harcamalarının, Manyas firmaları tarafından karşılanma oranıdır (%50).

1. aşama yerel gayri safi hasıla için, ilgili değerler yerlerine yazıldığında;

$$YGSH_1 = [(1-0,05) (0,8) (335.000)]+[2.564.145]+[49.500 (1-0,3) (1-0,18) (0,5)] \quad (9)$$

$$YGSH_1 = 2.832.952 \text{ TL.}$$

1. aşama yerel harcanabilir gelir ise:

$$YHG_1 = (1 - 0,3) (1 - 0,18) (2.832.952) \quad (10)$$

$$YHG_1 = 1.626.114 \text{ TL. dir.}$$

Bu iki değer, MYO kaynaklı harcamaların, ilk aşamadaki etkisini ortaya koymaktadır. **2. aşama YGSH'yı hesaplamak için, bir önceki aşamada hesaplanan yerel harcanabilir gelir kullanılarak;**

$$YGSH_2 = (1-0,05) (0,80) (1.626.114) \quad (11)$$

$$YGSH_2 = 1.235.847 \text{ TL.,}$$

2. aşama YHG ise;

$$YHG_2 = (1 - 0,3) (1 - 0,18) (1.235.847) \quad (12)$$

$$YHG_2 = 709.376 \text{ TL. olarak hesaplanmaktadır.}$$

3. aşama YGSH:

$$YGSH_3 = (1-0,05) (0,80) (709.376) \quad (13)$$

$$YGSH_3 = 539.126 \text{ TL. dir.}$$

3. aşama YHG;

$$YHG_3 = (1 - 0,3) (1 - 0,18) (539.126) \quad (14)$$

$$YHG_3 = 309.458 \text{ TL. dir.}$$

İzleyen aşamalarda YGSH ve YHG'lerin hesaplanmasında aynı yöntem tekrar edilmektedir. Yer işgal etmemesi için aşağıda sadece son aşamaya yer verilmiştir:

13. aşama YGSH:

$$YGSH_{13} = (1-s) (B) (YHG_{12}), \text{ yani;}$$

$$YGSH_{13} = (1-0,05) (0,80) (177) \quad (15)$$

$$YGSH_{13} = 135 \text{ TL. dir.}$$

13. aşama YHG;

$$YHG_{13} = (1 - 0,3) (1 - 0,18) (135) \quad (16)$$

$$YHG_{13} = 77 \text{ TL. hesaplanmıştır.}$$

Toplam 13 aşamada hesaplanan “YGSH” ve “YHG” değerleri Tablo 8’de görülmektedir. Taşçı vd. (2008: 73)’e göre, hesaplamanın kaç aşama devam ettirileceği araştırmacıya bağlıdır. Hesaplanan parasal değerlerin ihmal edilebilir bir seviyeye düşmesiyle, hesaplamalar sonlandırılabilir. Bu çalışmada, yedinci aşamada ihmal edilebilir düzeye erişilmiştir çünkü bu aşamadan sonraki değerler, çarpan katsayısının değerini etkilememektedir. Ancak, ilerleyen aşamalarda tüm katkıların görülebilmesi için, YGSH’nin 100 TL’nin altına düştüğü 13. Aşamaya kadar hesaplanan tüm değerlere tabloda yer verilmiştir. Tablodaki verilere göre, %5 tasarruf oranıyla, Manyas MYO kaynaklı harcamaların, Yerel Gayri Safi Hasıla’ya 5.024.998 TL., Yerel Harcanabilir Gelir’e ise 2.884.349 TL. katkı sağladığı tahmin edilmiştir.

Tablo 8. %5 Tasarruf Oranına Göre Hesaplanan GSYH ve YHG Tutarları

Aşamalar	YGSH (TL)	YHG (TL)
1. aşama	2.832.952	1.626.114
2. aşama	1.235.847	709.376
3. aşama	539.126	309.458
4. aşama	235.188	134.998
5. aşama	102.599	58.892
6. aşama	44.758	25.691
7. aşama	19.525	11.207
8. aşama	8.518	4.889
9. aşama	3.716	2.133
10. aşama	1.621	930
11. aşama	707	406
12. aşama	308	177
13. aşama	135	77
Toplam	5.024.998	2.884.349

Tablodaki verilerden hareketle Yerel Gayri Safi Hasıla ve Yerel Harcanabilir Gelir çarpanları⁶ şöyle hesaplanmıştır.

$$\text{Yerel Gayri Safi Hasıla Çarpanı} = \sum_{n=1}^{13} \text{YGSH}_n / \text{YGSH}_1 \quad (17)$$

$$\text{Yerel Gayri Safi Hasıla Çarpanı} = \frac{5.024.998}{2.832.952} = 1,77 \quad (18)$$

⁶ Çarpan katsayıları, Taşçı vd. (2008: 75)’de olduğu gibi, toplam değer, başlangıç değerine oranlanması suretiyle hesaplanmıştır. Genelde bölgesel çarpan değerleri, ortalama “2,00” civarında hesaplanmaktadır (Siegfried vd., 2007: 553).

$$\text{Yerel Harcanabilir Gelir Çarpanı} = \sum_{n=1}^{13} \text{YHG}_n / \text{YHG}_1 \quad (19)$$

$$\text{Harcanabilir Yerel Gelir Çarpanı} = \frac{2.884.349}{1.626.114} = 1,77 \quad (20)$$

Manyas MYO kaynaklı her 1 TL lik harcama, 1,77 TL yani kendisinin yaklaşık olarak iki katına yakın yerel gayri safi hasıla ve yerel harcanabilir gelir yaratmaktadır. Buraya kadar yapılan açıklamalar ışığında, Manyas MYO kaynaklı harcamaların; doğrudan, dolaylı ve uyarılmış etkisi dikkate alınarak, toplam parasal katkı tutarı elde edilebilir (Tablo 9).

Tablo 9. Manyas MYO Kaynaklı Harcamaların Yerel Ekonomiye Etkileri

1. Doğrudan Etki	384.500
MYO personel ödemeleri	335.000
MYO diğer harcama kalemleri toplamı	49.500
2. Dolaylı Etki	2.564.145
Öğrencilerin yıllık harcama toplamı	2.564.145
3. Uyarılmış Etki	2.076.353
TOPLAM	5.024.998

Bu değerini yani 5.024.998 TL toplam katkının, 4.548.198 TL. si (% 90'ı), öğrencilerin harcamalarından kaynaklanmaktadır⁷.

Daha önce ifade edildiği gibi, ortalama tasarruf oranı %5 olarak alınmış ve gelirin %95'inin tüketime ayrıldığı düşünülmüştür. Manyas halkı, esnafı ve MYO personelinin tasarruf oranının artması halinde, Manyas MYO kaynaklı harcamaların, yerel ekonomiye sağladığı Hasıla ve Gelir katkılarının nasıl değiştiğini görmek üzere Tablo 10 hazırlanmış ve sunulmuştur. Tablo'daki verilere göre, eğer elde edilen gelirin tamamı harcarsaydı (tasarruf %0); yaratılan gayri safi yerel hasıla 5.263.011 TL, yani %5 tasarrufa göre hesaplanan değerden 238 bin TL daha fazla olacaktı. Bu durum harcanabilir gelirden 136 bin TL ilave artış anlamına gelmekte, yerel harcanabilir gelir 3.020.969 TL'ye çıkmaktadır. Eğer tasarruf eğilimi %10 olsaydı (gelirin %90'ı harcanıyor); yaratılan yerel hasıla 4.805.568 TL olurken, %5 tasarrufa göre hesaplanandan 219 bin TL daha düşük bir parasal katkı elde edilecekti. Harcanabilir gelir ise, %5 tasarruf oranına göre hesaplanan değerden 125 bin TL daha az olacak ve 2.758.396 TL. hesaplanacaktı.

⁷ Öğrencilerin yıllık harcama toplamı Tablo 9'da görüldüğü gibi 2.564.145 TL'dir. Daha önce açıklanan varsayımlar çerçevesinde, ancak Manyas MYO Personel Ödemeleri ve diğer kurumsal harcama kalemleri hesaba katılmadan, sadece 2.564.145 TL üzerinden, aynı metodoloji ile 13 aşama hesaplanmış ve toplamda 4.548.198 TL. elde edilmiştir. Bu değer, sadece öğrenci harcamalarından kaynaklanan katkıdır.

Tablo 10. Alternatif Tasarruf Oranlarına Göre, Aşamalar İtibariyle Yaratılan GSYH ve YHG

Aşamalar	YGSŞ (TL)			YHG (TL)		
	%0 Tasarruf Oranı	%5 Tasarruf Oranı	%10 Tasarruf Oranı	%0 Tasarruf Oranı	%5 Tasarruf Oranı	%10 Tasarruf Oranı
1. aşama	2.846.352	2.832.952	2.819.552	1.633.806	1.626.114	1.618.423
2. aşama	1.307.045	1.235.847	1.165.264	750.244	709.376	668.862
3. aşama	600.195	539.126	481.580	344.512	309.458	276.427
4. aşama	275.609	235.188	199.028	158.200	134.998	114.242
5. aşama	126.560	102.599	82.254	72.645	58.892	47.214
6. aşama	58.116	44.758	33.994	33.359	25.691	19.513
7. aşama	26.687	19.525	14.049	15.318	11.207	8.064
8. aşama	12.255	8.518	5.806	7.034	4.889	3.333
9. aşama	5.627	3.716	2.400	3.230	2.133	1.377
10. aşama	2.584	1.621	992	1.483	930	569
11. aşama	1.187	707	410	681	406	235
12. aşama	545	308	169	313	177	97
13. aşama	250	135	70	144	77	40
TOPLAM	5.263.011	5.024.998	4.805.568	3.020.969	2.884.349	2.758.396

Tasarruf oranı, çarpan değerlerini önemli oranda etkilemektedir. %5 tasarruf oranıyla elde edilen çarpan katsayısı 1,77 idi. %0 tasarruf eğilimiyle hesaplanan çarpan katsayısı 1,85 (5.263.011/2.846.352), %10 tasarruf eğilimiyle hesaplanan çarpan katsayısı ise 1,70'dir (4.805.568/2.819.552). Dolayısıyla, diğer koşullar sabit iken, tasarruf oranı düştükçe çarpan katsayısının değeri yükselmekte, parasal katkı tutarının büyüklüğü de artmaktadır. Son olarak belirtilen varsayımlar çerçevesinde yapılan geleceğe yönelik projeksiyonlar, Manyas'ta öğrenim gören öğrenci sayısının iki katına çıkması halinde, yerel ekonomiye sağlanacak tahmini parasal enjeksiyonun da iki kat artacağını ortaya koymuştur.

5. SONUÇ

Toplumun ihtiyaç duyduğu entelektüel analizleri sunan üniversiteler, aynı zamanda toplumsal farkındalık yaratma görevlerini sürdürmekte, öğrencilerin hem birbirleriyle hem de yöre halkıyla kültürel uyumuna aracılık etmektedirler. Üniversiteler, başta kurulu buldukları yöreler olmak üzere, kent, bölge ve ülke ekonomisine önemli katkılar sunmaktadır.

Yükseköğretim sistemi içinde faaliyet gösteren çeşitli birimlerden biri olan Meslek Yüksek Okulları, bilhassa ara eleman temini gibi kritik bir amaca hizmet etmektedir. Bu misyon yanında MYO'lar, diğer yüksek öğretim kurum-

larında olduğu gibi, eğitim gören öğrencilerin harcamaları, personele ödenen ücretler ve kurumsal harcamalar kanalıyla da, yerel ekonomilere önemli bir parasal katkı sağlamaktadır. Nitekim ilgili literatürde, özellikle 2000 yılı sonrasında, söz konusu parasal katkıyı hesaplamaya dönük analizlerde ciddi artış gözlenmiş, konu önemli bir uğraş alanı olmuştur.

Bu çalışmanın temel amacı, hem Manyas MYO'da öğrenim gören öğrenciler hem de Manyas MYO'nun kurumsal harcamaları kanalıyla, Manyas ekonomisine katkılarını hesaplamaktır. 2008 yılında Balıkesir Üniversitesi'ne bağlı kurulan ve 2010 yılından itibaren öğrenci kabul ederek eğitim-öğretim faaliyetine başlayan Manyas Meslek Yüksek Okulu, Manyas ekonomisi özelinde önemli bir fonksiyona sahiptir. Doğrudan, dolaylı ve uyarılmış etkilerle, bu fonksiyonun parasal büyüklüğünü tahmin edebilmek, çalışmanın ana motivasyonudur. Bu amaçla, öğrencilere bir anket uygulanarak, yöneltilen sorulara yanıt vermeleri istenmiş, öğrencilerin verdiği bilgilerden elde edilen verilerle hesaplamalar yapılmıştır.

Yapılan kısıtlayıcı varsayımlar çerçevesinde, Manyas MYO'da öğrenim gören öğrencilerin, bölge ekonomisine ilk harcama kanalıyla öğrenci başına ayda ortalama 723,11 TL katkı sağladıkları, MYO'da eğitim öğretim gören toplam 394 öğrenci ve Manyas MYO'nun personel ve diğer giderlerden oluşan kurumsal harcamaları eklendiğinde, toplam katkının, yıllık Yerel Gayri Safi Hasıla'da 5.024.998 TL., Yerel Harcanabilir Gelir'de ise 2.884.349 TL. olduğu tahmin edilmiştir. Bu katkıda en büyük pay öğrenci harcamalarına aittir.

Gelecekte yapılacak çalışmalarda, Manyas halkı ve esnafına, Manyas MYO personeline de anket uygulanarak, özellikle tasarruf eğilimlerinin ölçülmesi, gelirlerini Manyas'ta harcama oranlarının belirlenmesi, bu tür çalışmaların her yıl düzenli yapılarak, marjinal tasarruf eğiliminin hesaplanması ve bilhassa uyarılmış etki ve çarpan analizlerinin, marjinal tasarruf eğilimine göre yapılmasının yararlı olacağı değerlendirilmiştir.

KAYNAKÇA

- Aydın, A. Özel, H. Ergün, S. ve Aydoğan T. (2015), *Bandırma İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi'nin Bandırma Ekonomisi'ne Katkılarının Hesaplanması: 2014 Yılı Örneği*, Editör: Ahmet Aydın, 1. Baskı, Bursa: Dora Basım Yayın.
- Akçakanat, T., Çarıkçı, İ. ve Dulupçu, M.A. (2010), "Üniversite Öğrencilerinin Buldukları İl Merkezine Ekonomik Katkıları ve Harcama Eğilimleri: Isparta 2003–2009 Yılları Örneği", *SDÜ Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 22: 165-178.
- Armstrong, H.W. Darrall, J. ve Grove-White, R. (1997), "Maximising the Local Economic, Environmental and Social Benefits of a University: Lancaster University", *GeoJournal*, 41(4): 339-350.
- Arocena, R. Göransson, B. ve Sutz, J. (2015), "Knowledge Policies And Universities in Developing Countries: Inclusive Development And The 'Developmental University'", *Technology in Society*, 41: 10-20
- Bandırma Onyeddi Eylül Üniversitesi, Manyas MYO Müdürlüğü (2015).
- Boucher, G. Conway, C. ve Van Der Meer, E. (2003), "Tiers of Engagement by Universities in Their Region's Development", *Regional Studies*, 37(9): 887-897.
- Bramwell, A. ve Wolfe, D.A. (2008), "Universities and Regional Economic Development: The Entrepreneurial University of Waterloo", *Research Policy*, 37: 1175-1187
- Carroll, M. ve Smith, B. (2006), "Estimating the Economic Impact of Universities", *The Industrial Geographer* (Eds. N. Reid ve J. Gatrell), 3(2): 1-12.
- Cloete, N. Bailey, T. Pillay, P. Bunting, I. ve Maassen, P. (2011), *Universities and Economic Development in Africa*, Wynberg (South Africa): Centre For Higher Education Transformation (CHET)
- Çalışkan, Ş. (2010), "Üniversite Öğrencilerinin Harcamalarının Kent Ekonomisine Katkısı (Uşak Üniversitesi Örneği)", *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(31): 169-179.
- Çalışkan, Ş. ve Demir, F. (2013), "Celal Bayar Üniversitesi Köprübaşı Meslek Yüksek Okulu Öğrenci Harcamalarının Bileşimi Ve İlçe Ekonomisindeki Yeri", *CBÜ Sosyal Bilimler Dergisi*, 11(3): 357-371
- Çam, A.V. (2013), "Üniversitenin Gümüşhane'ye Ekonomik Katkısı Hesaplandı", 28 Nisan 2015 tarihinde, <http://www.memurlar.net/haber/339180/> adresinden erişildi.

- Çatalbaş, N. (2007), "Üniversite-Yerel Ekonomi İlişkisinde Kutuplaşma Teorisi İyi Bir Model Olabilir Mi?", *Selçuk Üniversitesi Karaman İİBF Dergisi-Yerel Ekonomiler Özel Sayısı*, 90-101
- Dalğar, H. Tunç, H. ve Kaya M. (2009), "Bölgesel Kalkınmada Yükseköğretim Kurumlarının Rolü ve Bucak Örneği", *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1(1): 39-50
- Daraio, C. Bonaccorsi, A. ve Simar, L. (2015), "Efficiency and Economies Of Scale and Specialization in European Universities: A Directional Distance Approach", *Journal of Informetrics*, 9: 430-448
- Demireli, C. ve Taşkın, E. (2013), "Üniversite Öğrencilerinin Buldukları Şehre Ekonomik Katkıları: Kütahya İl Merkezi Örneği", *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 37: 321-328
- Drucker, J. ve Goldstein, H. (2007), "Assessing The Regional Economic Development Impacts Of Universities: A Review Of Current Approaches", *International Regional Science Review*, 30(1): 20-46
- Ergün, E. (2003), "A.K.Ü. Bolvadin Meslek Yüksek Okulu'nun Bolvadin'in Sosyo-Kültürel Yapısına ve Ekonomisine Katkıları", *Afyon Kocatepe Üniversitesi İİBF Dergisi*, V(1): 63-78
- Feldman, M. ve Desrochers, P. (2003), "Research Universities and Local Economic Development: Lessons from the History of the Johns Hopkins University", *Industry and Innovation*, 10(1): 5-24.
- Guerrero, M., Cunningham, J.A. & Urbano, D. (2015), "Economic Impact Of Entrepreneurial Universities' Activities: An Exploratory Study Of The United Kingdom", *Research Policy*, 44: 748-764
- Kaşlı, M. ve Serel, A. (2008), "Üniversite Öğrenci Harcamalarının Analizi ve Bölge Ekonomilerine Katkılarını Belirlemeye Yönelik Bir Araştırma", *Yönetim ve Ekonomi*, 15(2): 99-113.
- Kızıldere, C. (2014), "Meslek Yüksekokullarının Buldukları Yerleşim Yerlerindeki Ekonomik Etkileri: Erciş Örneği", *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 31: 101-115.
- Love, J.H. ve McNicoll, I.H. (1988), "The Regional Economic Impact of Overseas Students in the UK: A Case Study of Three Scottish Universities", *Regional Studies*, 22(1): 11-18
- Mathews, J.A. ve Hu, M.C. (2011), "Asya'da Ekonomik Gelişmenin Yürütücüleri Olarak Üniversiteler ve Kamu Araştırma Kurumları", Yusuf, S. & Nabeshima, K. (Eds.), *Üniversiteler Ekonomik Büyümeye Nasıl Katkıda Bulunur* içinde, Çeviri: K. Yamaç, Ankara: Efil Yayınevi, ss. 87-105.

- Özer, H. Akan, Y. ve Çalmaşur, G. (2010), "Atatürk Üniversitesi Öğrencilerinin Gelir-Harcama İlişkisi", *CÜ İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 11(1): 231-249
- Öztürk, S. Torun, İ. ve Özkök, Y. (2011), "Anadolu'da Kurulan Üniversitelerin İllerin Sosyo-Ekonomik Yapılarına Katkıları", *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8(16): 145-158.
- Pavel, C. ve Ticau, A. (2014), "Role of University in Relationship Building Between Individual and Community", *Social and Behavioral Sciences*, 142: 118-122
- Phelps, R.P. (1998), "The Effect of University Host Community Size on State Growth", *Economics of Education Review*, 17(): 149-158
- Sankır, H. ve Demir Gürdal, A. (2014), "Bülent Ecevit Üniversitesi'nin Zonguldak'a Etkileri ve Kentin Üniversite Algısı", *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, 4(2): 90-98
- Selçuk, G.N. (2012), "Atatürk Üniversitesi Öğrencilerinin Harcamalarının Analizi ve Erzurum Ekonomisine Katkısı", *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 16(3): 317-330.
- Selçuk, G.N. ve Başar, S. (2012), "Kafkas Üniversitesi Öğrencilerinin Harcamalarının Kars İli Ekonomisine Katkısı", *Kafkas Üniversitesi İİBF Dergisi*, 3(4): 90-106
- Siegfried, J.J. Sanderson, A.R. ve McHenry, P. (2007), "The Economic Impact of Colleges and Universities", *Economics of Education Review*, 26: 546-558
- Simha, O.R. (2005), "The Economic Impact Of Eight Research Universities On The Boston Region", *Tertiary Education and Management*, 11: 269-278
- Soysal, A. Bakan, S. Özçalıcı, M. Kaymaz, Y. ve Söylemez, C. (2012) "Kilis 7 Aralık Üniversitesi Öğrencilerinin Kilis Ekonomisine Katkısı: 2011-2012 Eğitim-Öğretim Yılı Örneği", *SÜ İİBF Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 24: 261-276.
- Tarı, R. Çalışkan, Ş. ve Bayraktar, Y. (2006), "Kocaeli Üniversitesi Öğrencilerinin Gelir ve Tüketim İlişkisi Üzerine Ekonometrik Bir İnceleme", *Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 11(1): 168-179
- Taşçı, D. Gökalp, E. Genç Kumtepe, E. Kumtepe, A. T. Toprak, E. Tosunoğlu, B.T. ve Sürmeli, A. (2008), *Anadolu Üniversitesi'nin Eskişehir'e Etkileri ve Şehrin Üniversiteyi Algılayışı*, Anadolu Üniversitesi Araştırma Projesi: 073623, F. Sürmeli (Ed.), Eskişehir.
- Tösten, R. Çenberlitaş, İ. ve Gökoğlan, K. (2013), "Dicle Üniversitesi Öğrencilerinin Harcama Analizi Ve Diyarbakır Ekonomisine Katkısı", *Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 5(10): 90-114

- Yamane, T. (2009). *Temel Örnekleme Yöntemleri*. Çev: A. Esin, C. Aydın, M.A. Bakır ve E. Gürbüzel, İstanbul: Literatür Yayıncılık
- Yazıcıoğlu, Y. Erdoğan, S. (2007). *SPSS Uygulamalı Bilimsel Araştırma Yöntemleri*, Genişletilmiş 2. Baskı, Ankara: Detay Yayıncılık
- Yüksek Öğretim Kurulu [YÖK] (2015). "Türlerine Göre Birim Sayıları Raporu", 07.10.2015 tarihinde <https://istatistik.yok.gov.tr/> adresinden erişildi.